Från: [redacted]
Skickat: Wed, 16 Oct 2024 12:46:55 +0100
Till: "RLK Funk Registrator" <registrator.rlk@regionstockholm.se>
Ämne: Expediera handling(ar)
Bilagor: KS_2024_193 - Bilaga 1 Sigtuna kommuns yttrande över remiss om ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (samråd).docx, KS_2024_193 - KS 2024-10-14 §136 Yttrande över remiss om ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (samråd).Docx, KS_2024_193 - Bilaga 1 Sigtuna kommuns yttrande över remiss om ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (samråd), pdf.pdf

Bifogad handling(ar) från
KS/2024:193

Sigtuna kommun

PROTOKOLLSUTDRAG

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum

2024-10-14

KS/2024:193

§ 136
Yttrande över remiss om ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (samråd)

Beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att godkänna upprättat yttrande från Sigtuna kommun.

Protokollsanteckning

[redacted] (MP) lämnar protokollsanteckning enligt följande:

”Miljöpartiet vill med denna protokollsanteckning betona att de påpekanden som görs i yttrandet om flygtransporter och förstärkt väginfrastruktur bygger på en selektiv omvärldsanalys baserad på mycket riskabla och osäkra antaganden, vilket riskerar att få allvarliga negativa konsekvenser för kommunens ekonomiska utveckling.

I yttrandet påstås att flyget är ”en helt nödvändig transportresurs för fortsatt tillväxt och välstånd.” Att vi är beroende av flyget som masstransportmedel idag, betyder inte att flygande i samma omfattning är en helt nödvändig resurs för fortsatt välstånd. Flyget är en fossiltung industri som bidrar till ökade skador och förluster i samhället, vilket urholkar förutsättningarna för fortsatt välstånd, och för en sådan industri är framtiden ytterst osäker. En kommun som har ett starkt ekonomiskt beroende av en sådan industri bör därför kraftfullt driva en aktiv politik för att motverka det beroendet och minska näringslivets och invånarnas ekonomiska sårbarhet. Av samma anledning bör den politiska ledningen skapa förutsättningar för minskad bilism och undvika de satsningar på ny väginfrastruktur som yttrandet hänvisar till.

Att nedläggningen av Bromma flygplats föreslås tidigareläggas är positivt. Men för att skapa bättre möjligheter för en vital ekonomisk utveckling i kommunen, och regionen, krävs också politisk handlingskraft för att minska det totala beroendet av flyget och bilen som transportmedel, vilket nu inte framgår av yttrandet. Samtidigt behövs ökade satsningar på förbättrad kollektivtrafik och järnvägsinfrastruktur, inte minst för knutpunkterna Märsta station och Arlanda, vilket också påpekas i yttrandet.”

Sammanfattning

Regionstyrelsens infrastruktur- och regionplaneringsutskott har remitterat samrådsförslag till ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen. Sigtuna kommun svarar dels med ett kommunyttrande och dels inom ramen för samverkan i

Arlandaregionen. Kommunen anser att planförslaget tydligare ska utgå från, och anpassas till, gällande översiktsplan och planerad mark- och vattenanvändning. Planförslaget bör fokusera på regionala frågor, strukturer och stråk. För att kunna hantera de utmaningar som regionen samlat står inför måste innehållet även bli mer framåtsyftande och innefatta framtidens nya strategiska kollektivtrafikstråk och tillkommande transportinfrastruktur.

Beslutsgång

Ordförande finner att det finns ett förslag till beslut och att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med framlagt förslag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad den 12 september 2024
Bilaga 1, Sigtuna kommuns yttrande över remiss om ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (samråd)
Bilaga 2, Gemensamt yttrande från Arlandaregionen över remiss om ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (samråd)
Bilaga 3, Missiv samråd om ny regional utvecklingsplan
Bilaga 4, Samrådsförslag ny Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen och dess bilagor

Skickas till

Region Stockholm

YTTRANDE

2024-09-12

Vår beteckning KS/2024:193
Er referens RS 2024-0344

Yttrande över remiss om ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (samråd)

Sigtuna kommun samverkar tillsammans med Swedavia och grannkommunerna Knivsta, Upplands Väsby och Vallentuna för en positiv samhällsutveckling som gynnar Arlandaregionens och Arlanda flygplats utveckling. Inom ramen för samarbetet överlämnas ett gemensamt yttrande över utsänd remiss, se separat skrivelse.

Arlandaregionens remissvar fokuserar bland annat på följande:

- Behovet av bättre tillgänglighet till och från Arlanda, inte minst gällande arbetsmarknadsresor.
- Att RUFS behöver kompletteras med att Arlanda är landets största arbetsplats utanför tätort.
- Vikten av att RUFS inkluderar utblickar över länsgränsen.
- Regionens ansvar för utvecklad kollektivtrafik är en förutsättning för att nå målet om att bli en tillgänglig och robust region utan klimatpåverkande utsläpp.
- Vikten av god framkomlighet, tillgänglighet och effektiva bytespunkter för fortsatt bostads- och arbetsplatsutveckling i Arlandaregionen.
- För att kunna vägleda i den nationella infrastrukturplaneringen behöver RUFS visa på behovet av ett utbyggt trafiksystem på lång sikt.

Utöver detta vill kommunen härmed bidra till samrådet med ytterligare synpunkter och förslag enligt nedan.

Styrkor och utmaningar – en ärlig bild av kollektivtrafiksystemet saknas

I samrådsförslagets inledning beskrivs den regionala utvecklingsplanen som en grund för kommande beslut, prioriteringar och investeringar av betydelse för såväl regional utveckling som för regional fysisk planering.

Sigtuna kommun anser generellt att samrådsförslaget tydligare ska utgå från, och anpassas till, kommunernas gällande översiktsplaner och planerade mark- och vattenanvändning. Planförslaget bör fokusera på regionala frågor, strukturer och stråk och lämna resterande till kommunerna.

En helt avgörande förutsättning för vidare bostads- och arbetsplatsutveckling är utbyggd, fungerande kollektivtrafik och en väginfrastruktur som byggs ut i takt med

Sigtuna kommun
SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET ENHETEN FÖR STRATEGISK PLANERING
Södergatan 20 195 85 Märsta Telefon 08-591 260 00 vx Fax 08-591 260 36
kontaktcenter@sigtuna.se www.sigtuna.se

befolkningsökningen. Detta behöver tydliggöras i RUFS. Det skulle vara en tydlig indikation på att regionen värdesätter redan uppfyllda bostadsmål.

Stockholmsregionens förutsättningar

För att nå målet om att bli en tillgänglig och robust region utan klimatpåverkande utsläpp är det avgörande att regionen tar sitt ansvar och utvecklar kollektivtrafiken. Det är sannolikt till och med den viktigaste faktorn. Därför måste en rättvisande bild av dagens förutsättningar i kollektivtrafiksystemet läggas till i planförslaget.

Pendeltågssystemet är underdimensionerat och behovet av kapacitetsökning på järnvägen är stort. De större kommunikationslederna inom Stockholmsregionen är riktade in mot den centrala stadskärnan och tvärförbindelserna i norra Stockholm är obefintliga eller bristfälliga. Signalfel, nedrivna kontaktledningar, växelfel och framför allt urspårningen på Arlandabanan 2023 visar hur skör infrastrukturen runt flygplatsen är. Detta understryker behovet av redundans och robusta marktransporter till och från Arlanda flygplats.

Den regionala stadskärnan Arlanda-Märsta är Sveriges viktigaste målpunkt för internationella resor. Sigtuna kommun har identifierat ett akut behov av att skapa kapacitet och redundans i trafiksystemet till, från och inom Arlandaområdet. Effektiva marktransporter och redundans är nödvändigt för att maximera nyttan av Arlanda flygplats som kommunikationsnav och som arbetsplats. För arbetspendlare, näringsliv och resenärer måste tillgängligheten förbättras.

En robust infrastruktur runt Arlanda-Märsta är även av stor betydelse för totalförsvaret. Sveriges medlemskap i NATO aktualiserar behovet av ytterligare investeringar i infrastruktur och att stärka en öst-västlig koppling.

Enligt SL:s resevaneundersökning har kollektivtrafikandelen i Sigtuna kommun sjunkit under ett antal år. Orsaken kan blanda annat spåras till ineffektiva och långsamma kollektivtrafiksträckningar, låg turtäthet, låg standard och kapacitet på Märsta station samt upplevd låg tillförlitlighet i tåg- och busstrafiken. Sigtuna kommun ser den bristande tillförlitligheten som en avgörande faktor till minskat kollektivtrafikresande och att pendlare istället väljer bilen. En standardhöjning i kollektivtrafiken är en förutsättning för att öka kollektivtrafikandelen.

För att få till den redundans som behövs i systemet runt Arlanda flygplats är en utveckling av Märsta station avgörande. Sedan Arlanda flygplats anlades har Märsta och Arlanda flygplats planerats och utvecklats tillsammans. Inom den regionala stadskärnan Arlanda-Märsta behövs även en gen, tidseffektiv och kapacitetsstark landtransport mellan Märsta station och Arlanda flygplats. En sådan direkt tvärförbindelse mellan de två storregionala bytespunkterna skapar redundans i regionen, ökar tillgängligheten till Arlanda flygplats och tryggar därmed riksintresset.

Förslag på tillägg under avsnitt utmaningar:

- Utmaningen om att växa hållbart bör inkludera att en stor del av den storregionala arbetspendlingen är inriktad mot Stockholms centrala regionkärna. Tvärförbindelser behöver utvecklas för att skapa redundans och ett mer robust system.

- Ineffektiva och långsamma kollektivtrafiksträckningar samt bristande tillförlitlighet till kollektivtrafiksystemet är bidragande faktorer till minskat kollektivtrafikresande.
- Utmaningen om att stärka internationell konkurrenskraft bör ta upp att infrastrukturen behöver utvecklas och tillgängligheten till Arlanda flygplats och Märsta station förbättras för att vi ska stå starka i konkurrensen med våra grannländer.
- Konsekvenserna av, och utmaningar med, att stärka Sveriges försvar och beredskap bör dels lyftas generellt, och dels kopplas specifikt till behoven av redundans i landtransporter till och från Arlanda flygplats och Märsta station.

För att kunna hantera de utmaningar regionen samlat står inför måste planförslaget bli mer framåtsyftande och föreslå framtidens nya strategiska kollektivtrafikstråk och tillkommande transportinfrastruktur.

Sigtuna kommun bidrar idag med nya bostäder, primärt genom utveckling i sammanhållna bebyggelsestrukturer. Sammanhållen bebyggelsestruktur kan dock inte vara ett ensidigt fokus för nya bostäder. En varsam utveckling av kommunernas landsbygd hanteras redan i respektive kommuners översiktsplaner. Samrådsförslaget tar dock liten eller ingen hänsyn till dessa planer, vilket är oacceptabelt.

Sigtuna kommun har stora geografiska områden som består av landsbygd. Kommunen verkar för att landsbygden ska utvecklas och vara attraktiv för boende och företagande. För att främja en levande landsbygd prioriterar kommunen att bibehålla eller utveckla en tillfredsställande servicenivå i översiktsplanens utpekade servicenoder på landsbygden. Kollektivtrafiken måste klara av att möta de nya behov som då uppstår.

Vision, mål och prioriteringar – visionen är bra, men prioriteringarna är för många

Sigtuna kommun ställer sig bakom visionen för Stockholmsregionen som Europas mest attraktiva och hållbara storstadsregion att bo, leva och verka i.

Kommunen bidrar redan idag till att förverkliga denna vision genom att vara en av Sveriges snabbast växande kommuner med kontinuerligt tillskapande av nya bostäder och arbetsplatser och genom att vara värdkommun för Arlanda flygplats.

Övergripande mål och delmål

De övergripande målen fungerar generellt och det är positivt att samrådsförslaget som helhet syftar till att skapa ett samhälle som inte äventyrar kommande generationers möjligheter.

Barnrättsperspektivet bör tydligare genomsyra RUFS, det är av vikt för att nå målet om ”En jämlik, trygg och inkluderande region med god livsmiljö”.

För att säkerställa att alla invånare har likvärdig tillgång till samhällsservice som hälso- och sjukvård behövs robusta kollektivtrafiksystem.

Jämfört med gällande RUFS 2050 har olyckligtvis målet om en *tillgänglig region* blivit otydligare och fått mindre prioritet. För att motverka detta formuleras förslagsvis ett nytt mål - *”En kollektivtrafikförsörjning som tillgodoser invånarnas behov”*. Det kan höra till

det övergripande målet *”En tillgänglig och robust region utan klimatpåverkande utsläpp”*. Målen som handlar om att säkerställa att regionen uppfyller Sveriges klimatmål samt ökad transporteffektivitet kan flyttas till rubriken *Prioriteringar*.

Prioriteringar

Kopplat till varje mål finns nu en mängd prioriteringar tillsammans med ett antal vad *”Stockholmsregionens aktörers ska”*. En regionplan ska enligt plan- och bygglagen utformas så att innebörden och konsekvenserna av den tydligt framgår. Därför finns det ett behov av att förtydliga både roller och ansvar. Vilka aktörer ansvarar för vad och vilken rådighet finns hos ingående aktörer? Prioriteringarna bör också, som i gällande RUFS 2050, vara färre och begränsas till just ”regionala prioriteringar”.

Det är bra att förbättrad och jämlik folkhälsa lyfts fram. Till detta hör också att grön- och blåstrukturer är viktiga resurser som ska utvecklas och säkerställas. Planförslaget kan förtydliga hur vidareutveckling av grön infrastruktur och blågröna miljöer ska ske i samspel med bebyggelsen.

För att stärka Stockholmsregionens attraktionskraft behöver redundansen för alla transportslag stimuleras och viktiga infrastrukturinvesteringar i nya tvärförbindelser prioriteras.

Vidare är det nödvändigt att god tillgänglighet till Arlanda flygplats och Märsta station prioriteras, både för att kunna öka Stockholmsregionens internationella tillgänglighet och för att uppnå stärkt robusthet. Arlanda-Märstas betydelse för internationell tillgänglighet och konkurrenskraft liksom beredskap inkluderar även Uppsalaregionen och stora delar av Sverige.

Rumslig utveckling och plankarta – planförslaget måste vara mer framåtsyftande

Viljan, förmågan och möjligheterna för Stockholmsregionens aktörer att skapa *Europas mest attraktiva och hållbara storstadsregion att bo, leva och verka i,* behöver även lyftas, prövas och diskuteras i ett rumsligt perspektiv. För att plankartan ska fungera som ett stöd för kommuner och andra aktörer måste den peka ut långsiktiga visioner. Förslag på nödvändiga och strategiska infrastrukturinvesteringar och kollektivtrafikstråk måste ingå i plankartan.

Strukturkarta Stockholms län 2060

Kartan är tydlig och visar på ett föredömligt sätt kopplingar över regiongränsen samt vatten som en resurs för transporter. Sigtuna kommun vill trycka på att både flerkärnigheten och tvärförbindelser bör utvecklas ytterligare för att skapa redundans och en mer robust region.

Regionala stadskärnor

Det är positivt att planförslagets förhållningssätt visar förståelse för den unika sammansättning som Arlanda-Märsta har som regional stadskärna.

Sigtuna kommun föreslår dock en annan avgränsning för området, i enlighet med gällande översiktsplan 2022. Rosersbergs logistikcentrum utgör en väsentlig del av den regionala stadskärnans funktion och bör införlivas i avgränsningen. Här finns en kombiterminal för omlastning mellan järnväg och väg. Kopplingen mellan järnväg och flyg är av nationell betydelse. Både Arlanda och Rosersberg utgör en del i det

europeiska transportnätverket TEN-T. Rosersbergs kombiterminal är en förutsättning för resurseffektiv godsförsörjning och internationell handel.

Plankartan bör förtydliga Märsta stations ställning som storregional bytespunkt och redovisa en ny, gen, kapacitetsstark kollektivtrafikförbindelse mellan Märsta station och Arlanda flygplats. Det finns idag en bussförbindelse mellan Märsta station och Sky City som behöver vidareutvecklas till en mer effektiv och kapacitetsstark lösning med till exempel Bus Rapid Transit, BRT. En sådan förbindelse kan, oavsett trafikslag, i framtiden ansluta till ett tvärgående kollektivtrafikstråk österut och vidare västerut mot Mälardalen och i förlängningen till Oslo.

En kapacitetsstark direktförbindelse hanterar behoven av förbättrad tillgänglighet inom och till hela den regionala stadskärnan Arlanda-Märsta, inklusive arbetsmarknadsresor, samt skapar nödvändig redundans och kapacitet för landtransporter till Arlanda-Märsta.

Det ger Arlanda flygplats förutsättningar att utvecklas på ett långsiktigt hållbart sätt och bidrar till att kunna förstärka och länka samman bostads-, arbets- och utbildningsmarknaderna både inom Stockholmsregionens norra delar och vidare västerut i Mälardalen.

Det regionala transportsystemet

Godsterminal och anläggning

God samhällsplanering förutsätter att alla funktioner ryms i planeringen. Sigtuna kommun har länge planerat för logistik- och godshantering och har även god kännedom om planering norr om länsgränsen. I figur 14 pekar RUFS felaktigt ut ett oproportionerligt stort område runt Rosersbergs kombiterminal som ”logistikcentrum för omlastning i perifera lägen”. Inom den utpekade ytan ingår flera tätorter, riksintressen för kulturmiljövård, mycket värdefulla natur- och kulturmiljöer samt stationsnära lägen lämpliga för bostadsbebyggelse. Ytan bör ersättas med en symbol och på kartan visa kommunens översiktsplanering. Att omnämna området runt Rosersbergs kombiterminal som ”perifert” stämmer inte ur ett godshanteringsperspektiv.

Sigtuna kommun delar förhållningssättet att befintliga anläggningar ska värnas och utvecklas.

Flygplats

Tillgängligheten till och från Arlanda flygplats behöver stärkas. Den regionala planeringen behöver ta höjd för ökad kapacitet till och från Arlanda flygplats. Kollektivtrafikresandet behöver bli mer attraktivt genom att stärka förutsättningarna för att kunna ta sig till och från flygplatsen även utan bil. För detta är Märsta station en helt central bytespunkt.

Sigtuna kommun saknar en beskrivning av godshantering till och omkring Arlanda flygplats i RUFS. Vidare behöver RUFS synliggöra förhållandet mellan Rosersbergs logistikområde och den TEN-T-klassade kombiterminalen samt Göteborgs och Gävles hamnar. Behov av redundans och tillgänglighet utifrån godsperspektivet har betydelse för flera riksintressen bland andra E4:an, Ostkustbanan och kommunikation till och från Arlanda.

Masshantering
Sigtuna kommun motsätter sig kraftigt att från regional nivå försöka underlätta för masshantering på ett sätt som går emot kommunernas egen planering och miljöambitioner samt intentionen i riksintresse för kommunikationer till och från Arlanda.

Energianläggning och energidistribution
Sigtuna kommun ser ett behov av att RUFS pekar ut plats för publika laddstationer för transportfordon utifrån regional lämplighet. Förslagsvis behövs en sådan i skärningspunkten mellan Ostkustbanan, Rosersberg och E4:an eller vid Rosersbergs kombiterminal. Laddning kan då ske under omlastning och därigenom påskynda grön omställning för långväga transportfordon. Vidare bör RUFS även planera för framtida laddinfrastruktur för flyg- och båt.

En ny typ av förfrågningar kommer till kommunerna, att etablera större batteriparker som kan jämna ut brister i transfereringssystemen i elnätet. Även förfrågningar om att etablera större solcellsparker på jordbruksmark förekommer. RUFS bör kunna beskriva regionala förhållningssätt till lokal småskalig energiproduktion, och sätta denna nya typ av industri i ett regionalt sammanhang, utreda risker och lämplighet, som en vägledning för hantering på lokal nivå.

Gemensamt ansvar för den regionala utvecklingen och former för samverkan – att kraftsamla kräver fokus

För att kunna kraftsamla gemensamt föreslår Sigtuna kommun att innehållet i planförslaget till ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen både begränsas och fokuseras till utpekanden av regionala intressen.

Den röda tråden måste klargöras så att föreslagna mål, prioriteringar och alla listor på vad ”Stockholmsregionens aktörer ska göra” tydligt hänger ihop med plankartans utpekanden och förhållningssätt.

Det är bra att vikten av en strukturerad samverkansprocess lyfts, trots att formerna ännu behöver konkretiseras. Samverkan och dialog kan vara eftersträvansvärt, men roller och ansvar behöver vara uttalade och tydliga. Kommunerna bevakar samhällsutvecklingen utifrån bland annat miljöbalken och plan- och bygglagen. Den myndighetsutövningen innebär inte sällan att målkonflikter mellan olika typer av särintressen måste hanteras.

Regionen kan fortsatt ge stöd åt kommunernas planering och bidra till att skapa samsyn med hjälp av regionala jämförelser, statistik och analyser.

Det är av stor vikt att ett långsiktigt dokument som RUFS har en bred politisk förankring. Det är därför beklagligt att samrådsförslaget inte har ett bredare stöd hos hela infrastruktur- och regionplaneringsutskottet.

Två grundförutsättningar behöver infrias för att Sigtuna kommun ska kunna ställa sig bakom en ny RUFS. För det första måste kommunernas översiktsplaner respekteras och på ett mycket tydligare sätt integreras i RUFS. För det andra behöver kollektivtrafikens helt avgörande påverkan på hållbarheten (social, ekonomisk och miljömässig) i regionen och de stora bristerna i dag adresseras på ett mycket mer

tydligt sätt.

[redacted]

Kommunstyrelsens ordförande

Sigtuna kommun